

Megjelenik minden héten négyszer: t. i. a Jelenkor vasárnap, kedden és csütörtökön; a Társalkodó pedig pénteken, mindegyik minden ízben egygy iven. Előfizetheti helyben a szerkesztő's kiado tulajdonosnál uri utca 453dik sz. alatti Trattner-károlyi ház első emeletében, egybeitt pedig minden királyi posta-hivatalnál. Az ausztriai birodalomba vagy külföldi tartományokba kívánatos példányok iránt csupán a bécsi cs. főpostahivatal utján történhetik a megrendelés. Az Értesítőben mindenféle hirdetés főlvetetik's pontosan és jutányosan közöltek.

FOGLALAT. Magyarország és Erdély. (Minő függetlenségét követelhetünk? miniszter-elnöki körlevél 2dik szám; országgyűl. legújabb megállapodások; a magyar hadseregről: m. tud. egyetemről nemzeti színről és ország érdemeiről, választványi jelentések, Székesfejérvár, Kocsics Péter, szolnok-aradi vasúttársaság, Debreczennek a középponti vasúthoz csatoltatása's egyéb folyamodványok iránti választványok's tezikki javaslatok; pesti események folyt. márt. 25kétől 29keig a központi esendbiztosító választ. felszólításával's a belügy-miniszter beszédével — pozsonyi legújabb hírek) Külföld. (Poroszország, a berlini forradalom). Ertesítő.

MAGYARORSZÁG és ERDELY.

Minő függetlenséget követelhetünk?

Azon függetlenséget, melyet őseink élveztek akkor, midőn a' habsburgi házat, annak kérelmei's ígéretei következtében, a' magyar trónra emelték. Minő volt ez? Külföld irányában uralmat magyar honunk fölött ki sem gyakorolván, volt egy mindenkép független nemzet, mely súlypontját önmagában helyezé, belügyi tekintetben pedig oly alkotmányos jogokkal bírt a' királyság irányában, hogy e tekintetben hazánk bármely más országgal mérkőzhetett, és pedig annyira, hogy sok tárgyban nemcsak statuseszmék szempontjából indulhatunk ki, hanem mint fentartott, de eddig törvénytelenül lebilincseltetett jogok előbbi birtokába kívánhatjuk magunkat visszaférteni; többek között csak néhányat említek: a' szabadsajtó, már a' tizenharmadik században felelős miniszterium*) az ország által választott miniszterek**). Az a' kérdés: vajjon Isó Ferdinand megválasztásakor lemondott e' a' nemzet valamely jogáról? Ezt állitanem lehet, mert az általa letett eskü a' Corpus-Jurisban olvasható, már pedig abban a' magyarok minden jogai biztosítottak, szinte a' királyi körlevélben is's így publico-politici tekintetben Magyarország az előbbi állapotban maradt; Igaz ugyan, hogy Ferdinand uralkodása első évében már a' magyarok ügyei a' német tanács által kezdték tárgyalatni, de ez, az ígért, törvény és világos eskü-elleni egyoldalú's az akkori háboru-zivataros időben menthető cselekvény volt, mely jogot annál kevésbbé adhat, vagy vehet, minthogy a' nemzetűstint ellentmondott, 's ezen ellenmondás időként mindig ismételtetett. Felhossa talán valaki a' sanctio pragmatica? de ha ezt figyelemmel olvassuk, azt találjuk, hogy annak három része van; először hála mondatik az ausztriai háznak Magyarország iránti érdemeiről; 2) a' magyarok a' többi tartományokban elfogadott lyány-öröködést szabadon elvállalják — acceptant — azon czéllal, hogy hazánk mind külső, mind belső ellenség ellen biztosabban védelmezethessék, végre az ország minden diplomatikai és egyéb jogai újra biztosítottak; különös figyelmet érdemel, hogy ugyanazon egy törvényezikk biztosítja a' királyi öröködést, mely az ország jogait; így tehát a' sanctio pragmatica sem változtatván meg diplomatikai helyzetünket, az a' régi maradt, mely azóta nemcsak nem változtatott meg, hanem az 1790: 10. tcz. által világosabban kifejeztetett. Van tehát az előadottak szerint jogunk követelni, hogy oly függetlenül kormányoztassunk, mintha királyunk hazánkon kívül mit sem bírna; mivel azonban bír, 's ezen fontos körülménynek észszerű használása reánk is üdvös lehet, a' nemzeti felsőség eszméjénél fogva tőlünk függ elhatározása, minő legyen azon kapocs, mely bennünket felséges urunk egyéb tartományival egybe fűz; erről elmélkednünk kell, hogy jövő országgyűlésig e' tekintetben magunkkal tisztában levén nemzeti minden jogaink megóvása mellett a' legczélszerűbb határozathassék el.

Rosty Zsigmond.

*) Decretum de anno 1291. Andreas art. 31) item in quolibet anno semel omnes barones, et nobiles regni nostri Albam ad congregationem debeant convenire — de statu regni, et inquirentes de factis baronum, qualiter quilibet ipsorum in suis comitatibus processerint, et conservaverint iura regni, et secundum iudicium nostrum in consiliarium nostrorum recepturi. Sylloge Decret. Comit. p. 15. Fejér Cd. T. 7. v. 2 p. 144.

**) Decret. de anno 1298. Andreas art. 23) totidemque, et quasi omnes nobiles regni, quos nunc eligimus secum habeat congruis stipendiis de bono regni sustentandos, et si idem dominus rex, hoc facere omiserit, quidquid praeter consilium praedictorum sibi applicandum in donationibus arduis, et dignitatibus conferendis, vel aliis maioribus fecerit, non teneant. Vestig. Comit. T. I. p. 1298. 1498ik évben az országgyűlésen 16 egyed választatott kik közül legalább 8 a' királyi tanácsba meghívandó volt; ez bővebben magyarázottatott később lásd Corpus Juris 1498: art. 6. 7. 1500: 10. 1507: 3. — és ezen tanácsnokok tartoztak följelenteni azon hivtelenekeket, kik a' királyt az ország jogai ellen bujtogatják, hogy az 1507: 7. tcz. szerint megbüntethessenek. Ugy e' ez más jus publicum, mint a' minőt az iskolákban tanítottak? —

Miniszter-elnöki körlevél 2ik szám.

Tisztelet törvényhatósági elnök ur! Mennyire törekszik és siet a' törvényhozó test, a' nemzeti átalakulás fontos perceiben, a' békét és egyensúlyt fentartani, 's a' közkedélyt minden hullámzástól megóni: kellőleg tanúsítják a' közteherviselésről, papitized és urbéri viszonyok meg szüntetéséről az orsz. rdek által előterjesztett, a' kormány által már elfogadott's ide mellékelte törvényezikkkel melletti hivatalosan áttelt országgyűlési nyilatkozat. Hogy tehát a' kormányzat, a' közjó és korszaki kellek érdekében, ezen üdvös eljárásokkal összehangzólag betöltse és végrehajtsa hivatását, kötelességét: a' törvényhatóságok fejeit, elnökeit, és így önt is, uram, ezennel felhívom és megbízom, hogy hivatalos körlevelem vételével, a' fontos tárgy meghirdetése mellett, haladéktalanul helyhatósági közgyűlést tartván, az adózó osztály előtt népszerűséggel bíró, 's az új kormányforma iránt kellő rokonszenvvel és bizalommal viseltető egyedekből, számos és állandó küldöttségeket kinevezni siessenek; mely küldöttségeknek polg. szoros kötelességökbe tétessék, a' nép között gyorsan szétszólván, a' fentemzített irományok ide rekesztett's ön által, uram, előlegesen kinyomatandó számos példányait kiosztani, azoknak tartalmát a' közhite bizodalomba ajánlani, az ő felsége által megszenteltendő törvényeknek néhány nap alatt kihirdetése utáni rögtön teljesedésbe vételét biztosítani, ennek alapján a' békét, nyugalmat, közcsendet megőrzeni, 's ebbeli eljárásait a' törvények országos kihirdetéseig félbenzakadás nélkül folytatni; — oly formán azonban, hogy az adózó nép részéről itti ott netán mutatkozható megtagadások irányában a' közsegeket oda utasítsák, miként **tartozásaikat**, ha földesuraik követelnék, a' **tvények kihirdetéseig híven teljesítsék**; a' földbirtokosokat's képviselőiket más felől erőlyesen arra bírják és sürgezzék, miszerint ily megtagadások behajtására, — miután az urbéri tartozások néhány nap alatt különben is végkép megszüntetnek, — erőszak semmiképen ne használassék; a' fent emlelt küldöttségek pedig, azon nem remélt esetekben is, ha efféle netaláni mozgalmak, a' pusztá megtagadásnál nem maradván, a' személy- és vagyonbátorságot valóságos és tetteleg megtámadnának, először a' felvilágosító értelmezést, békítő közbevetést, meggyőző rábeszélést vévén igénybe, törvényes eszközökhöz csak ezek ismételt sikeretlen próbája után, 's akkor is a' legnagyobb óvatossággal és kimélettel folyamodjanak. Minden, netán keletkezhető mozgalomról, rövid szerkezetű de gyors tudósításait elvárva. Hazafüi üdvözlettel és teljes bizodalommal tisztelt törvényhatósági elnök urnak: Pozsony, mártius 23. 1848. kötelezettje gr. Batthyány Lajos, nemzeti miniszter-elnök. Az országgyűlési legújabb megállapodások e' következők:

A' magyar hadseregről. A' magyar hadseregre nézve rendeltetik: 1. S. A' magyar hadsereg a' hűség esküjét az alkotványra is leteszi. — 2. S. Az eskü következő: Én N. N. esküszöm az élő Istenre, hogy koronás királyomnak, hazámnak, és az alkotványnak hív védője leszek. Isten engem úgy segítjen. — 3. S. A' magyar hadseregnek az ország határai közé leendő visszahozatala, és a' nem magyar katonaságnak az országból kivitele a' miniszteriumnak meghagyatik. — 4. S. E' törvényezikkely végrehajtása az összes miniszteriumra bízatik. —

A' magyar egyetemről. A' magyar egyetemre nézve rendeltetik: 1. S. Az egyetem egyenesen a' közoktatási miniszter hatósága alá rendeltetik. — 2. S. Az oktatás és tanulás szabadságának azon elve, hogy egy részről a' tanuló arra nézve, melyik tanártól kívánja hallgatni, szabad választást tessen, más részről hogy a' rendes tanárokon kívül más jeles egyedek is oktathatnak, törvényesen kimondatik. — 3. S. Ezen elvnek az egyetemnél alkalmazása a' közoktatási miniszterre bízatik, tudósítását ez és egyéb e' részben teendő iránt a' legközelebbi országgyűlésnek benyújtván. — A' mélt. főrr. a' magyar egyetemnél alkalmazandó oktatás és tanulás szabadságának azon elvét, miszerint a' tanulóknak ugyan szabad választásukra bízassék: melyik tan't's melyik tanártól kívánják hallgatni; más részről pedig a' rendes tanárokon kívül, más jeles egyedeknek is engedessék meg az oktatás, részükéről is elfogadván, de annak elhárítása tekintetéből, nehogy az érintett elvnek rögtöni és feltétlen alkalmazása's életbeléptetése, a' közoktatás érdekét veszélyeztetőleg bármily zavarokat idézzon elő, nemcsak tanácsosnak, sőt a' kellő felügyelés gyakorolhatása tekintetéből szükségesnek is látják, hogy az illető törvényjavaslat 2ik Sának azon szavai után, „más részről, hogy a' rendes tanárokon kívül, más jeles egyedek is“ köv. szavak tétessenek: „a' miniszterium által ideiglen

megállapítandó, — későbbben pedig törvény által meghatározandó feltételek mellett oktathassanak.“ Ennélfogva a' mt. főrr. a' t. kk. és rrt bizodalmasan felszólítja, hogy a' fenebbi törvényjavaslatnak ekénti módosításához részükéről járulni sziveskedjenek. **Elfogadták.**

A' nemzeti színről és ország czimeréről. 1. S. A' nemzeti szín és ország czimere ősi jogaiba visszaállítatik. — 2. S. Ennélfogva a' három színi rózsá polgári jelképen újra főlvetetvén, egyszersmind megállapítatik, hogy minden középületknél's közintézetknél, minden nyilvános ünnepek alkalmakor, és minden magyar hajón a' nemzeti lobogó és ország czimere használassék.

Választványi jelentés, Székesfejérvár ss. kir. város közönségének a' kk. és rrehez nyújtott folyamodása iránt. Szabad kir. Székes-Fejérvár közönsége a' kk. és rrehez nyújtott folyamodásában a' teendők iránt 12 pontban ohajtását kijelentvén, azok törvénybe iktatására a' kk. és rret megkéri. A' kk. és rdek a' folyamodásban érintett, és sz. kir. Pest város polgárainak, küldöttség által benyújtott esedezvényében is foglalt 12 pont iránt, közelebbi napokban már intézkedvén, miután e' szerint a' folyamodó szabad kir. város közönségének ohajtása előzőleg már teljesített, a' kérelmezési választvány véleménye szerint, a' kérelemlevél tudomásul veendő. —

Választványi jelentés Kocsics Péter mint kerületi jegyzőkönyv-szerkesztőnek jelentése iránt. Kocsics Péter, a' kerületi jegyzőkönyv szerkesztője, a' folyamatban levő országgyűlésről szerkesztett kerületi jegyzőkönyv elkészültét jelentvén, azon esetre: ha a' hozandó törvények kinyomandása segély gyanánt neki átengedtetnék, a' kerületi jegyzőkönyvnek sajtó utján is leendő kiadására magát felajánlja; ellenkező esetben esedezik: miszerint jelöltessék ki azon törvényhatóság, melynek levéltárában a' kézirat tartandó lenne? A' kérelmezési választvány ezen jelentést és ajánlatot intézkedés végett, a' belügyek miniszteréhez javasolja áttétetni.

Választványi jelentés a' szolnok-aradi vasút létesítésére alakult arad-békesi társulatok által a' kk. és rrehez nyújtott folyamodás iránt. A' szolnok-aradi vasút társulatok folyamodványukban a' szolnok-aradi vasúti szárnyvonálnak, a' czepléd-kecskeméti vonal előtti elsőbbségét kiemelvén, esedeznek, miszerint az 1836d. évi 25. t. cz. 1. Snak 7. pontján, ugy a' középponti vasúttársaság 1844d. évi márt. 13án a' nmt. magyar kir. h. tanácssal 80 évre kötött ünnepélyes szerződvényén alapult szolnok-békes-aradi szárnyvonalt építtetésére ily módon a' törvénynek, és az ezen alapuló szerződésnek szigorú megtartására szorítottassék a' középponti vasúttársaság. — A' kérelmezési választvány a' fent érintett folyamodványnak, a' közlekedési és közmunkai miniszteriumhoz áttételt javasolja.

Választványi jelentés sz. kir. Debreczen város polgárainak a' középponti vasut tárgyában benyújtott folyamodása iránt. Sz. kir. Debreczen város polgárai, a' kk. és rrehez nyújtott folyamodásban esedeznek: hogy a' pest-szolnoki vasútnak Debreczen sz. kir. város felé leendő építtetése határozottan mondassék ki's annak létesítése, ha másképp nem lehetne, országos segedelemmel is kamatbiztosítás utján sikeresíttessék. A' kérelmezési választvány sz. k. Debreczen város polgárai ezen folyamodásának, a' közmunka és közlekedési miniszteriumhoz áttételt hozza javaslatba.

Választványi jelentés az országosan egybegyűlt kk. és rdekhez nyújtott's véleményadás végett a' kérelmezési választványhoz utasított különféle folyamodások iránt. A' kérelmezési választvány figyelmeztetve arra: hogy az országgyűlés végperceiben, a' kk. és rdek teendői már megszabotvák; hogy mai napon kelt határozat szerint, a' már benyújtott's netalán még benyújtandó folyamodások tárgyalás és elintézés végett egyenesen az illető miniszterekhez utasítandók legyenek, a' kérelmezési választvány a' kiadott egyes folyamodásokat, ugmint:

Nedeczky Lajosét, Trencsény megyei Mois, Marsova, Miksova és Jablonove helységek lakosai meghatalmazott védőjeét, mely mellett néplázítás miatt ellene megyeileg indítatni rendelt ügyészi per alól magát fölmentetni kéri, az igazságügyi miniszterhez; —

Bars megyei Magospart helység községének folyamodását, mely szerint szabadalmi ellenére Bars megye részéről évenként reá vetett 659 frtnyi hadi és házi adónak, ugy ezek fejében hátramaradásban levő 2185 frtnyi 10 krnyi adónak megfizetésétől magát fölmentetni kéri — az igazságügyi miniszterhez; —

Nagy Gábor táblai ügyvéd folyamodását, melyben di-

plomaticai és kézirat gyűjteményének, a magyar nemzeti museum számára, három ezer pengő forintért leendő megvételét ajánlja, — a közoktatás miniszteréhez; — Abauj megye rdeinek hatalmát tulterjesztett főispáni helyettes és a megyei pecsét kiadását megtagadó alispánja ellen benyújtott folyamodását — a belügyi miniszterhez; — Jankovich Lőrincznek, és özvegy ifjabb Jankovich Miklósné folyamodását, melyben néhai idős Jankovich Miklós újabb gyűjteményének a nemzeti muzeum részire zár alá lett vétele miatt, a nemzeti muzeum hivatalnokai ellen panaszt emelnek — a közoktatási miniszterhez; — Belsőbánya szab. kir. 's bányaváros polgárainak esedezvényét, melynél fogva Belsőbánya város országgyűlésre meghívása elmulasztását bejelentvén, Selmec városról leendő teljes elváltatását szorgalmazza — a belügyi miniszterhez áttétetni javasolja, — továbbá: a sajtószabadságot szorgalmazó országgyűlési ifjuság folyamodását, mután ezen nemzeti közkívánat már teljesített — tudomásul vétetni kívánja; — Végtele sz. kir. Pécs városnak, és sz. kir. 's bányai Felső-bánya városnak becikkelyeztetésükért benyújtott folyamodását, miután a kk. és rr. a rendi képviselőknek népképviselői változtatását határozatilag már kimondták 's az iránti t. javaslat még ez országgyűlésen tárgyalás alá vétetik és így a jövő törvényhozásban a folyamodó városok lakosai is képviselve leendnek — a kérelmezési választvány tudomásul vétetni javasolja. —

Válaszúzenete a kk. és rrnek, a m. főrdelkhez a legelőkülönítés, öszsesítés és faizás tárgyában közlött szóbeli üzenetükre. A kk. és rr. ugy vélekednek, hogy a legközelebb országgyűlésig a faizás és legelőkülönítés, ugy az öszsesítés tárgyában különösen kettétekintre kell figyelemmel lenni: nevezetesen oly helyekre, hol a legelőkülönítés, illetőleg öszsesítés, már megtörtént, és oly helyekre, hol az még meg nem történt, akár tételt a per eddig folyamatba, akár nem. Az első esetre nézve szükséges kimondani, hogy oly helyeken, hol az elkülönítés, illetőleg az öszsesítés már megtörtént, a birtokállapot megtartatik. A második esetre nézve elegendőnek tartják a kk. és rr. intézkedni, hogy a már megindított vagy ezután indítandó perek folyamata a legközelebb országgyűlésig se szenvedjen semmi akadályt, 's e tekintetben kimondani, hogy hasonló perek az alispáni bíróság elibe tételnek által. Végre mi a faizást illeti: elhatározni, hogy oly helyeken, hol ez közösen gyakoroltatik, az erdő, bizonyos részének kihatása által, szinte az alispáni bíróság előtt elkülöníthető. Külön eljárást és elveket részletesen megállapítani a kk. és rr. ez alkalommal szükségesnek nem látják; sőt lehetőknek sem, részint az idő rövidsége miatt, mely a jelen országgyűlési tanácskozásokra még fenmarad, részint azért, mert bármily rövid eljárás szabotnék, alig lehet reményleni, hogy a legközelebb országgyűlésig, melynek bekövetkezése kevés hónap múlva várható, kivált a jelen országgyűlésen alkotott törvények végrehajtásának munkái között, számos elkülönítés mehet foganatba. Az illető felek tehát különben is egyéb czélt alig érhetnének, mint azt, hogy követeléseik előadhatása végett, előtők az alkalom időközben se legyen elzárva. Ezek következtében a kk. és rr. köv. törvényezikket tesznek javaslatba. **Törvényezik** az öszsesítésről, legelőkülönítésről és faizásról. A t. törvényezikely **3dik** Sának folytatában rendeltetik: **1. §.** Oly helyeken, hol a földesúr és volt jobbágyai között a legelőkülönítés, illetőleg urbéri rendezés, akár egyezség, akár urbéri per után valóságosan és tetteleg már végrehajtott, az ekként megtörtént öszsesítés, illetőleg elkülönítés többé fel nem bonthatlik. — **2. §.** Oly helyeket illetőleg, melyekre nézve az öszsesítési vagy elkülönítési per a földesúr és volt jobbágyai között e törvény kihirdetése alkalmakor végítélet által már be van ugyan fejezve, de ezen végítélet még felsőbb vizsgálattól függ, az öszsesítési és illetőleg elkülönítési per felsőbb vizsgálata az eddigi törvények szerint történik, az ekként végsőleg eldöntött perben pedig az ítélet végrehajtható. **3. §.** Oly öszsesítési és illetőleg elkülönítési perek, melyek e törvény kihirdetésekor már folyamatban vannak, de végítélet által még be nem fejeztettek, vagy a jelen törvény kihirdetése után czélozatnak folyamatba tételni, az alispáni bírósághoz tételnek által, illetőleg ezen bíróság előtt lesznek indítandók; a barátságos egyezség megpróbálása az eljáró bírónak minden esetben szoros kötelessége levén. **4. §.** Oly helyeken, hol a földesúrnak volt jobbágyai a faizást az urbéri törvények korlátai között a földesúr erdejében gyakorolják, és e tekintetben különösen kihatott erdőrésszel ellátva nincsenek, a faizási haszonvételnek ezután elkülönítve leendő gyakorlására, akár a földesúr, akár volt jobbágyai pert az alispáni bírói szék előtt különösen is indíthatnak; mely eljárásban a felek között a barátságos egyezséget mindenekelőtt megpróbálni az eljáró bírónak szinte szoros kötelességévé tételik. **5. §.** A 3ik és 4ik Sban említett perek a megyei törvényszék által fognak felebbvitel után vizsgáltatni. **6. §.** Egyébiránt az **1807: 21.** törv. czikk ezennel is megerősítettvén, a megyéknek az erdők jó karban tartására felvigyázni ezentul is szoros kötelességükben álland.

Válaszúzenete a kk. és rrnek a mltois főrdelkhez a haszonbérlok és tulajdonosok közötti viszonyokra nézve közlött szóbeli üzenetükre. A ml. főrdelk azon észrevétele, hogy oly helyeket illetőleg, hol az urbéri viszonyok megszűntek, a haszonbérlok és tulajdonosok közötti szerződések nézve törvény által tételthessék intézkedés, a kk. és rrnek szóbeli üzenet utján értésükre esvén: a kk. és rr. e részben azon nézetüket közli: a ml. főrdelkkel, miszerint sem czélszerűnek, sem eszközölhetőnek nem vélik, hogy magánviszonyokra a törvény intézkedése viszszahatólag kiterjesztésék. Czélszerűnek nem, mert azt meghatározni, mennyire lehet minden külön esetben az urbéri szolgálat a gazdaságnak a haszonbérlok által folytatott rendszerhez képest értékesíthető? semmiféle bíró nem képes. — Eszközölhetőnek nem, mert a magán-szerződések természete ellenüköznék, azokat még akkor is kötelezőknek megállapítani, midőn a feltétel, mely alatt kötötték, teljesíthetlenné vált. A kk. és rr. ugy vélekednek, hogy a dolgok természetes helyzetetésénél fogva illy szerződések a felek között önként megszűnvn, új szerződések fognak kötetni, 's ezek által a fentforgó viszonyok kiegyenlíttetni.

Végre azon intézkedésekhez, melyeket a t. kk. és rrk a színházakra nézve törvényjavaslatba foglaltak, a mlto. főrdelk részéről is járulnak ugyan, mindazáltal figyelembe véve azt, hogy a nemzeti színházak külön országos igazgatója van, kimind a szini előadásokra, ugy ezen országos intézet díszére is különösen felügyelni tartozik, ezen színházat az illető törvényjavaslat **3ik** Sában foglalt általános rendelkezés alól — rendőri tekintetben az illető hatóság joga fentartása mellett — kivétetni 's ezen kivételt egy külön Sban világosan kifejeztetni ohajtván, a t. kk. és rrket bizodalmasan felszólítják, hogy az érdeklött törvényjavaslatot a fenebbi észrevételhez képest szerkesztetni, 's a 4ik Sban az 1ső és 2ik Sra előforduló, nézetük szerint azonban az 1ső és 3ik Sra vonatkozó idézést, ehézképest kiigazítani sziveskedjenek. **Elfogadtatou.** —

Pest, martius 28án 1848.

Folyó hó 25én estve érkezett fővárosunkba a levél, mely az első felelős nemzeti miniszterium tagjainak névsorát közli. A lelkesedés, mellyel e sorozat fogadtatott, annyira általános, 's annyira közös minden polgárával e hazának, hogy egy szép, dicső jövőnek reményét e nemzet nagysága, nagyléte felől, csak illy miniszteri szerkezet képes teljesíteni. Az események, miket túléltünk, a sokféle ágzott véleményeket egy egészszé olvaszták. Batthyány Lajos grófnak miniszterség-alakításában tehát a közbizodalom, mely feléje hajlott — előre is megnyugodni látszott.

Sokszoros volt az örömbang, az üdvözlés szózata, mely falaink közt eldörgött vezérleírtaink köszöntésére, kikre, a nemzeti, az országos reform legterhesb teendőjé várnak. Ók az úttörők, mérhetlen erőre van szükségök, mit csak a milliókból álló nép kölcsönözhet választottinak. És ezért üdvözlők mi őket oly hangosan, az őszinte szív önzéstelen érzelmeivel, hogy az ajkinkról elharsanó szót, a bizalom és szeretet fertőzeten szavát vegye át a szél 's ragadja távol testvérinkhez, a hegyek és rónák lakóihoz, kikkel vállvetve örökíthetjük meg a szabadságot, melyet nem rég nyerve ki — csak menyaszszonyi kellemeiben ismerünk.

A sajtótörvényekről rögtönzött javaslat megelőzte ezen miniszteri alakulásról szóló tudósítást. Irtauk, miként ama törvényjavaslat kivétel nélkül mindenkinél aggodalmat, indignatiót támaszt, sőt férfias küzdelminknek elusióját sejteté, 's hogy ezen előzvény daczára is a bizalom oly egész öszhangban nyilatkozott, onnét magyarázható, mert a fővárosi nép küldötte Pulszky Ferencz jelenté, mikép a sajtótörvényekre tett módosításai a központnak miniszterelnöki közbevetésre az alsó tábla által elfogadtattak.

Ez más szint adott a dolgoknak. Ez biztosítá a népet arról, miként nemzeti felelős miniszteriuma a közönség erejére támaszkodván cselekvényiben annak igényeit a törvények alkotásánál mellőzni nem akarja, mellőzni bűnnek tartja. És a kormány, mely lételének gyökét a nép hatalmába verte, mely tehát hogy éljen, hogy dicsőséggel 's jólétet eredményezőleg uralkodjék, a néphez testvéri köteléssel csatoltatik — minden becsületes polgárnak morális kötelessége telhetőleg segíteni, gyámolítani.

E segítség és gyámolítás az öszses bizalom nyilatkozatában rejlik.

Népünk nyilatkozott már nemzeti kormány iránt a bizalom hangján, 's a nemzeti kormány mindaddig számíthat e bizalomra, 's az abból kifolyó rendíthetetlen erőre, míg a kormány javaslatai 's tetteiben a milliók érdekeinek megfelőleg fog eljárni. —

Vasárnap, f. hó 26kán fővárosunkba érkezett a belügyek minisztere Szemeré Bertalan ur. Estve a nemzetőség által fényes fátylász zenével tiszteltetett meg ő, és társai: Klauzál Gábor földészeti, ipar és kereskedés-ügyi miniszter, Pulszky Ferencz, és Nyáry Pál, miniszteri osztály-főnökök. A tisztelgés ünnepélye az „angol királynéhoz“

czimzett fogadó előtti téren, a tágas Dunaparton végeztetett. Szónokolt mind a négy megtisztelt olly hangján az érzelmeknek, mik szívből jövének és szívhöz szóltanak, és miknek a kor hatalmas lelke diadalt eszközölt.

Szemeré B. következőleg szól: „Tisztelt polgártársaim! Vannak idők, midőn a népek lelke, mint a mennynek kapuja, megnyilatkozik: és benne a szabadság érzete csodamódon revelálja magát, mint egykor az isteni vallás magát a Megváltóban revelálta. Az illyen idöket én az emberiség történeteiben szent pillanatoknak tekintem, a mi bűnök és kihágások illyenkor elkövetettek, azoktól undorral fordítom el szememet, de más részről gondolatom a lélek mélyébe száll, hol a szabadság lakik, mely elnyomatásában hasonló azon tűzhez a földnek keblében, melyre a sors egy Vezúvot hengerítvén, terhe alól magát rezgés és rázkodás közben szabadítja ki. — Illyen idöket éljük mi első napjait, első heteit. Most minden percz komoly és szent, mint az élet 's mint a halál. Európa népei zajláznak indultak, tehát mi sem trespodhetünk, mi sem hallgathatunk, organisálni kellett magunkat, különben elhordja a vihar e nemzetet és annak kir. székét. És nem késtünk, nem töprenkedtünk, az idö maga gondolkodott helyettünk, mi tettük azt, a mit rögtön tennünk lehetett, a népek megnyitottuk az alkotvány sánczait, az osztályok közt leromboltuk a választófalakat. Mi nem kérdeztük többé küldöinket, hanem a hazát az utasítások elnémultak, mert a nemzet szólalt fel, azon fatum, mely Európa sorsát megragadta, rendelkezett velünk is; a haza szívéből a pártok elűntek e pillanatban, előlépett a haza szent és a korona ősi képe, 's e kettő körül gyülekezett öszsze az imádó hazafiak serege. — Tehát a népekre is megjön elvégre az idö a maga teljességében. Az a hoszszu szenvedés, az a sok türés egy felleggő sűrűdött öszsze a népek lelkében, mely néhol leütött mint mennykő, néhol pedig mint záporosó, áldása lett a földnek, melyre hullott. — Hazánk e boldog, e szerencsés országok közé tartozik. Eljött a felleg, de a veszély elment, csak áldása maradt meg. — Tudniillik: a nemzetet ezután nemzeti, független magyar miniszterium fogja kormányozni. Tehát Magyarország többé nem gyarmat. — A lélek, e roppant óriás, kiszabadult roszdás békóiból, a sajtó szabad. — Csaknem egészen valósággá vált hazánkban is ama a szent elv: egyenlő jogok és egyenlő terhek. — A föld szabad, melyet a nép bír, és szabad a nép, mely azt bírja. — Nemzeti örség örökösök felettünk, mely palládiuma a szabadságnak. — Tehát mindent még nem nyertünk meg, de megnyertük azt, mely alapja mindennek. Megvan már a föld lábaink alatt, melyen álláspontot vehetünk, megvan már a nap fejjünk felett, mely világit és melegít, még kevés fejlődés, kevés előhaladás kell, és mint nemskóra a világra nézve a természet tavasza bekövetkezik, ugy bekövetkezik hazánkra nézve is a szabadság tavasza. — Egyszóval, nem sok hiányzik már ahhoz, hogy a nemzet minden érdekeiben egység legyen, mely egység alapja minden hatalomnak, alapja minden dicsőségnek, melyre a magyar nemzet szímet tarthat Európa népeinek magas sorában. — Legyetek bizonyosak benne, hogy mi hiven megörizzük az elveket, melyeket kivittünk. És alkalmazni fogjuk azokat minden következtvényeinkben. Az o alkotvány mint egy vén épület, öszsedől, új fog omladékainak helyén emelkedni. De ehez idö kell, és az idöben rend, béke és bizodalom, de félre ne értsetek: béke, rend és bizodalom s o h a nem kell a szabadság rovására. — Hanem az igaz elveket könnyű megismerni, nehezebb kivívni, legnehezebb alkalmazni. Hoszszu idö is kívánatik hozzá. Tehát legyetek várakozással és bizodalommal is. Hiszen e néhány nap alatt, a villámnak gyorsaságával, félszázadot éltünk át, istennek különös gondviselése virasztott felettünk, és a ki eddig kételkedett, most meggyőződhetett róla, hogy a magyaroknak saját istene van. Ennek kegyelmét kérjük ki a további nagy munkához. — Üdvözlek tisztelt polgártársaim. Üdvözlöm Pest városát, mint a hazának szívet, üdvözlöm Budával együtt, mint a hazának két személfényét, mint példaadót és hatalmas tényezőt a rendben és szabadságban országszerte. Üdvözlöm imádóm hazámat a való szabadság küszöbén, a paradicsomnak ajtajánál. Üdvözlöm e három szent elvet: szabadság, egyenlőség és felebarátság. — És még egyet, mi t. i. Batthyány Lajos miniszter-elnök és azok, kik mint miniszter-társai jelenleg királyi megerősítés alá vagyunk terjesztve, más biztosítékot a jövőre nézve nem adhatunk, mint hogy mi a szabadságot nem tartjuk eszköznek, hanem czélnak, mi a rendet is a szabadságért ohajjuk, és azt a szabadság szempontjából a szabadság eszközeivel ohajjuk fentartani, mi azok leszünk a kormányon is, a kik valánk az ellenzék soraiban, mi a mely elveket hirdettünk, azokat életbe is léptetni igyekezünk, — ime itt szabad ég alatt, az ének ünnepi csendében, az örökkévaló isten színe előtt esküszünk, a mint e fogadásunkat megtartjuk, Isten minket ugy segítjen!

Utána Pulszky Ferencz és Nyáry Pál hasonló nemmes lelkesüléssel a hazafias kebelnek nyilatkozván a tömeg dörgő éljenzések, 's két polgárorségi zenekar működése mellett rendes menetben a szabadságtérre vonult vissza, hon-

nan kiki aztán illő esendben szállására tért. Ez volt az első fátylászene, mely Pesten nemzeti felelős miniszternek a magyar nemzetörök által rendeztetett. Nevezetes estéje ezhistóriánknak.

Hétfőn f. hó 27-én nyugtalan hírek szárnyalák át a fővárost, 's a' czoftos politika emberei által alattomban csak katonádsi játéknak gúnyolt forradalom ismét lázongó alakot kezdé ölteni. Tudtul esvén ugyanis, hogy nemzeti miniszterelnökünk igazságügyminiszter Deák Ferencz ur társaságában Bécsbe rándulván, ott a' megalakított magyar miniszterium szentesítését fels. királyunknál eszközölje, azonban 36 órai várakozás után a' nemzet kormányának első embereimég kihallgatást sem nyerhettek.

Ebben sokan nem mást vélnek rejteni, mint kijátszási szándékot a' legszentebb jogigények iránt, pedig király ő fels. a' felelős miniszteriumot mart. 16-án annak minden részleteiben aláírta 's a' bécsi kabinet tagjai, kiket a' közvélemény a' világ által örökös száműzésre kárhoztatott politika növendékeinek tart, hir szerint nem akarják a' pénz-és hadügyet nemzetünk önálló kezelése alá engedni.

És miért nem? Mert Magyarország arany, ezüst, ércz 's kimerithetetlen só-és vasbányákkal bir, mikért daczára anyi tiltó törvényeinknek, papirpénz-utalványokat cseréltek velünk a' nélkül, hogy kérdeztek volna: a' cse r e t e t s z i k é? Magyarország koronája és kincstárának, közalapítványi 's tudom. egyetemének 's nevelési fundusa uradalmának száz meg száz ezrekre rugó tőkepénzei vannak, vannak postáji, vámjai, harminczada, adója, és sok egyéb mellékjövendelmei országunknak, mikről többnyire a' bécsi kamra intézkedett.

És miért késleltetik a' hadügyet? Mert a' nép jogos igényeinek védelmére a' század hatalmas lelke vállalkozván, eddigi közhiedelem szerint vakeszközökre van szükség, melyek egy fordításra — mint valamely gyár gépei mozgásba tétethessenek, 's a' jogai mellett netán szót emelendő néperőt féken tartják. Azonban e' rendíthetlen hiedelmet is megczafolák már a' legujabbkori események Párizs, Bécs, Berlinben 's egész Európa szerte. —

Illyesmi a' felelős magyar nemzeti ministeriummal nem létesíthető, tán ez okból nem vélik tanácsosnak a' nemzetnek saját katonaságát melyet ő állított ki öngyermekeiből, kiket filléreivel tart 's kike jogszerűleg számít, — intézkedésére bocsátani. 'S ennél fogva maradjunk tovább is mint kiskorúak gyámság alatt pénz-és hadügyeinkre nézve. Ez lenne rövid oka 's értelme legalább a' késkedés vagy megtagadásnak. —

Mi azonban nem hiszünk, hogy hijába fáradt volna népünk a' martiusi napokban, 's bizton hiszünk, hogy a' királyi szó olly ígérlet, mely egy önálló nemzettel homlokegyenest elmentében nem fog kijátszani.

E' kérdés megfajtése napjaink feladata, és a' nép először is a' központi választványban, majd mint önállólag intézkedő egész a' nemzeti muzeum előtti téren gyülekezett össze roppant tömegben 's harsány nyilatkozatival az elszánt hazafiságnak.

P e r c z e l Móríc polgártársunk népszerű hangon szólt a' néphez; elmondá, miként Lombardiában a' nép a' legutólsóra kényszerített. Rögtön ítélő törvényszékek ítéleteit bakók hajták végre a' szabad gondolkodás emberein azért, mert hazájok és nemzetök érdekét inkább szeretik, mint a' rögtön ítélő 's rakásra pusztító politika terrorizmusát. De végre kifogyott a' nép lelkéből a' türelem 's öszszeszedve — mint a' végvonagló — minden erejét, föllázadt. Az első roham kisorsítá ugyan a' császáriakat, de a' főhadí parancsnok később öszzpontosítván hadi erejét a' városra rontott, mely diadala első hevében kikiáltá a' r e s p u b l i c á t. 'S lón vérontás, melyre az idő elburkolá szemét, 's az igazság nagyot löhészködött az emberi tévedés fölött, mely saját édes érdekét illy kevéssé tudja fölfogni és becsülni. Ama tábornok, kire a' közvélemény kimondá megbélyegző ítéletét, halomra lövte a' szabadságuk védelmében harczó honfiakat, utczák és téreken álgyuk ropogának tömegére a' népek, — melyet szeretve: mindent, 's melyet eltiporva: mai korunkban semmit sem létesíthetni. Végre a' katonaság megsokalván a' polgári vérontást, a' tüzeléssel felhagyott 's a' republica gyöz es lón. Ezt magánlevelek után állítá szónok, és többek. És e' hírek 's a' főnebbiek nyomán fővárosi községünk választványja is megragadá az alkalmat, mit az idő parancsa hozott, 's a' népgyűlés elfogadása alá következő proclamatiót terjesztett:

H a z a f i a k! Európa nagyobb része küzdött, és kivivta ez utóbbi időben a' szabadság és jogegyenlőség elveit. Magyarország is föllekesült e' szent ügyben. A' pesti 12 pont által, 's részint az országgyűlés által is ledöntettek azon korlátok, melyek az ország fiait külön szakasztották. Az urbéri viszonyok megszüntetve, a' közös teherviselés meghatározva, a' népképviselő és nemzetörök elve kimondva, a' saját bilincsei öszszetörve: szabad a' föld, szabad az ember, ki e' földet lakja, szabad a' szellem; nincs többé nemes és nemnemes, polgár és nempolgár, mindnyájan egyenlő fia vagyunk Magyarországnak, osztozók annak minden jogaiban és minden terheiben. A' szabadság és jogegyenlőség, a' vész

pillanataiban egygyé olvadt nemzet közvéleménye 's az országgyűlés által egyértelműleg kimondva 's elfogadva van. Ezeknek biztosításául nem volt egyéb hátra, mint hogy a' nemzet öszszes ügyei önálló magyar kormány, magyar felelős miniszterium által kezeltessenek. Ez is megígértetett. — Ö fölsége a' magyar király gróf Batthyányi Lajost felhatalmazta önálló magyar kormány-alakításra. — Jogunk, sőt kötelességünk azt hinni, és honfiaink előtt annak hitelt szerezni, hogy a' mit ő fölsége Vdik Ferdinánd saját neve aláírásával megerősített, az szent és viszszavonhatatlan. — Jogunk van követelni, hogy a' nemzet minden ügyei a' nemzet többsége kifolyásának, a' magyar felelős kormány kezében legyenek. — Ez volna szabadságunk és függetlenségünk koronája és biztosítéka, 's ez tisztelt hazafiak, most v e s z é l y e z v e v a n. —

A' régi országnyomorgató rendszer barátai arra kívánják bírni fels. királyunkat, hogy a' had-és pénzügyet, — tehát a' nemzet idegét és vérét, — a' nemzeti magyar kormány kezéből kivége, 's így királyi szent szavát álmagyarázatok által meghiusítsa. — Mi ezen czél ellen, mely kijátszása volna a' nemzet igazságos követelésének 's nyílt megcsalása a' nemzetnek, határozottan tiltakozunk. — A' pragmatica sanctio, melyben a' nemzetnek 's az országgló háznak jogai kölcsönösen biztosítva vannak, kétoldalu kötés; eddig csak egyik része volt éltetben, mely az országgló ház javát érdekl; jelenleg szükség, hogy kormányunk függetlenségének biztosításával másik része is teljesedésbe lépjen, a' nemzet jogai is biztosítottassanak. — A' nemzet vérét áldozta a' pragmatica sanctio egyik részéért, ugyanazt fogja tenni, ha kell, másik részéért is. — Azontanácsosok, kik a' jó fejedelemnek a' nemzet kívánságaival ellenkezést tanácsolnak, nyíltan kijelentjük, nem csak a' nemzetnek, hanem a' dynastiának is ellenségei, mert a' dynastia érdekével játszanak. — Így érzünk, így nyilatkozunk mi, 's hasonló érzelemre számítnak az egész országban. — Éljen a' király, éljen a' szabadság, éljen a' magyar független felelős kormány! Kelt Pesten, mart. 27-kén 1848b. A' rendfentartására megbízott pestvárosi állandó választv. ülésében.

A' gyűlés elosztása után ismét magán-levelekből azon tudósítással lepeltünk meg, hogy a' majlandi hírek megértése után a' bécsi kormány többé nem ellenzi a' magyar ministerium kívánatait, 's a' finaez és hadügyek tárczája is a' nemzetnek teljes függetlenségben átengedtetik.

Nem szükség szólni olly politikáról, mely nem a' kor igazságghangzó szavának hanem a' kényszerítésnek enged csak! Hogy mi felelős miniszteriumot sürgétvén ezt meg is nyerjük, Bécsben előbb polgárvernek kelle folytania, 's most — hogy a' két tárcza is átengedtetett, Milanóban vérpatakzás közben a' republicának kelle kikiáltatnia.

Vannak emberek, kik oktalan szeretetből a' régi vagy megszokott 's ugy szólván másod természetűkké vált iránt vérbe borítanak országokat, elidegenítnek népeket, melyek pedig a' fels. uralkodó házhoz olly hosszú multnak emlékeiből származó szeretet lánczával csatoltatnak. Ez kimondhatlan kár! A' nép szava isten szava. Ki ennek igazságán még most is kételkedik, az ne lépjen népek kormányára, hol bukása ezek megbuktatása leendő; hanem feküdjék le, 's aludjék a' közönséges feltámadásig, midőn majd Macbeth tüköre nem lesz többé költemény, hanem valóság.

Végre szándékosan hagyám utolsó helyre ama szerartást, mely tegnapelőtt f. hó 26-án délelőt a' nemzeti muzeum udvarterén ment véghez. A' pesti nemzetörök ünnepe volt ez, melyre az öszszes őrsereg fölfegyverkezve hadi rend és osztályokban zenekísérettel mellett vonult tábori misét hallgatandó.

Midőn a' nemzeti muzeum építettett, melynek építészeti fonák terve ellen anyi észrevétel mondatott már el — a' tervezők koránsem tudták, minő alkalmas homlokzatot teremtettek népgyűlések és tábori misék tartására. A' széles és magas lépcsőzet kész oltár, melyen a' fölemelt oltári szentesség a' nagy téren föllállított fegyveres őrsereg mindegyikétől láttathatik, 's imádtathatik. A' két oldalról lenyuló lépcsőszárnyak pedig föléles szélességökben a' legalkalmas szónoki állvány, homman a' nép kedveltei az alatt hullámzó tömeghez feltartóztatlanul, 's mindenkitől láttatva hirdethetik a' szabadság igójét, mely korunkban vergődhetett csak általános uralkodásra. — A' tábori misét Sámuel Alajos belvárosi lelkész tartá, 's azt kíséré egy buzdító egyházi beszéd a' kötelességekről, miket a' vészben forgó haza minden alattvalótól követel. Imádság is osztatott ki apró nyomtatott papir-szeleteken, mely a' józan civilisatióval tart R ó z s á s k e r t i szag nélkül.

Moga es. kir. tábornok 's helyparancsnok, a' miniszterek, 's az őrség felnökei a' tábori szerartás befejeztével szemlét tartának az őrségen, 's az említett helyparancsnok is a' magyar népszabadságot éltet magyar nyelven.

Szükség a' korral az eszméknek is változni. F. hó 28-án kedden a' megyei választvány ülésében azon hir terjedvén el, hogy a' kir. váltó-törvényszék pecsétében a' 2feju sást használja még most is, miáltal az ingerültség

növekedvén a' nép az utczákou csoportosulni kezd, megvizsgálás 's a' téve és eligazítása végett küldöttség rendeltetett Szándékosan mondom: téve és nek, mert a' hitelgés korát annyira lejártnak hiszem már, legalább hazánkban, hol az igazság lépett kormányra, miszerint főleg törvényszéket napjainkban ahoz folyamodhatni képtelennek tartom.

F. hó 29-én pedig azon örvendetes hírrel lepeltünk meg, miszerint az őrvidekekben több város, köztük Zimony és Pancesova, kitüzvén a' nemzeti háromszínű zászlót, 's elfogadván a' pesti 12 pontot, az átalakulás mellett nyilatkozott, 's az ezt akadályzó hadi tisztikart elkergette, 's e' tettekél a' h ö l g y e k vezérszereplőleg tünteték ki magukat. Ugyane' napon estve a' választványnak hírül adatott, miként a' Dunán a' hadi kormány 30 mázsa löport szándékszik az alsó katonai állomásokra szállítani. Választványunk erélyes elnöke R o t t e n b i l l e r Lipót egy csapat nemzetörrel azonnal a' kérdéses helyen teremvén, a' hordókat a' nagy hajóból apróbb csónakokba tétet át, 's velök a' pesti partra evezett. Most az egész készlet városi rendelkezés alatt áll. A' hadi parancsnok e' tettén szerföltt felingerülvén a' közönség, hivataltöli letétele sürgétetett, mit Ny á r y Pálnak sikerült oda módosítani, hogy ez iránt a' ministerium szólíttassék fel. Egyszermind kívánatik a' fegyver- és löportár megvizsgálata.

A' Pozsonyból visszaérkezett küldött D e g r é Alajos semmi bizonyos tudósítást nem hozott a' hadi és pénzügyi tárczák megerősítettése iránt. Miniszterelnökünk I s t v á n főgnádorra hivatkozott, hogy a' nemzet kívánatának teljesítésével ő fogná majd az országgyűlést megörvendtetelni.

Ezek azonban csak ellőppenő biztosítások, mik a' forrongásra csak több több anyagot hintenek. Fővárosunk folytonos mozgalomban van. Fegyverek csörögnek utcaszerte, minden harcziás szinben van. A' mai gőzöstfeszülten várjuk. — Baja, Temesvár és Debreczen is elfogadták a' pesti 12 pontot, Kolosvár is dicsőn mozog. *Királyi Pál* nemzetör.

Pozsony, mart. 27-én. Az országgyűlés perczei kiméretvők, rövid időn eloszunk, mert a' missio legközelebb teljesítve leendő. — A' jelen országgyűlés zárkővét a' képviselési törvény teszi, mely tegnap este fölvastatott, ma pedig a' fölvelek és számok iránti egyezség végett föltte zárt tanácskozványban foly a' vita, délután, vagy holnap reggel alkalmasint kerületi és országos ülésen is tárgyalatni fog, 's mint reméljük át is menend. — A' képviselő népszámra van alapítva, a' törvényhatóságok, az országos és szellemi érdekek tekintetbe vételével. A' census ugyanaz, mi a' nemzeti őrségnél megállapított, 's mik a' városi törvényjavaslatban qualificatióul elfogadtatvák. Az öszszes képviselő száma 367-re határozatott, melyből Horvátországra jut 16, Pestnek 4, mely alkalmasint többre terjedend Kossuth kijelentése nyomán, Budának 2, Pestmegyének 9, a' zontul, hogy Körös, Kecskemét, Czegléd városok is külön külön nyerne képviselőt. A' határvidekek sem hagyatnak szavazát nélkül. — Erdély, ha csatlakozni kíván, 65 szavazatot kap az alsó táblán, melyek fölöstása az erdélyi legközelebb öszszehívandó országgyűlésre bízatik. A' megválaszthatásra ugyanaz a' qualificatio, mi a' választásra, azonfölül a' választandó köteles tudni magyarul, és csak teljeskorúságban lehet akárki követ. — A' követek fejenkénti szavazattal bírandanak, 's napidíjúl 5 pengő forint jár nekik, szállásra pedig évenként 400 pft. — Ennyit a' munkáról előlegesen, míg azt nyomtatványban egészen megküldhetném. — A' sajtótörvények a' ministerium javaslataira módosítottak, felére szállítatván a' cautio, 's enyhít evén a' büntetések. —

A' ministerium ma meg fog erősítetni, mint az este jött telegrafi tudósítás hirdeté, mely meghazudtolá egyuttal azon itt keringő hirt, mintha nádorunk lekőszönt volna, — alaptalannak nyilvánítatván azon hiris, hogy két tárczát oda fön elfogadni vonakodnának. — Általán most sok vészszás hirt híngetnek a' zavart előidézni akaró sötéttség emberei: kik az új institutióknak suttonban ellenségei; azonban minden gaz szándék megtörök a' nemzet kitartó erején. — A' nemzetörök folyvást gyako rollatik, 's a' rend föntartásában kitünőleg nagy része van.

Beszélik, hogy Szerbia hozzánk akar csatlakozni. Önök tudhatnák legjobban, mennyi igaz e' hírből? En legalább nem hihetem el. Horvátország itt ülő követei békeszellemet tanusítanak, míg némelyek hazulról ellenkezőket híresztelnek. —

Az ország majd minden részéből jőnek a' népgyűlésekről tudósítások, a' pesti 12 pont mindenütt rokonszenvre talált, melyek az országgyűlés figyelmébe ajánltatván, az illetők egy uttal hálát és bizodalmat szavaznak (legkivált a' városok, sőt némely megyék is), az alsó tábla erélyes működéséért. — Ez időig a' pesti 12 pontról rendelkeztek, melyekre már csak a' sanctio váratik. Golub Vilmos.

Kerületi ülés *) Mart. 23-án regg. 10 ór. e l n ö k ö k: Széchenyi L és Biró Mosony és Aradmegyék követei. Legelőbb is bemutatott a' 3078 debreczeni polgár által aláírt petitio, minél fogva a' középponti vasut Szolnoktól Debreczen felé vonatni kéretik. Ez véleményzés végett a' választványnak adatott. T a r n ó c z y (Nyitram.): Olvassa az általa szerkesztett törvényjavaslatot, miszerint az urbériség eltörlésével megszünt urijavadalmak statusadóssággá változtassanak — kármentesítéssel — át. — B a b a r c z y: kívánta, hogy a' kármentesítés végett evaluált birtokjövendelm 5 százalóli kamatnak tekin essék. K o s s u t h: A' statuskötelezvények kamatát most meghatározni ugyan nem lehet; de anyi kimondható, hogy az urbéri megszünt jövendelm ötökamatul tekintetvén, ennek megfelelő tőke legyen a' kármentesítési öszszeg. Egyéb-

*) Az ezelőtti pár ülés közlését későbbre hagyni kénytelen a' Szerk.

iránt kijelenti, hogy e' statuskötelezvényeket fizetni nem lehet, mert a' statusfinancier soha nem tudhatná meg, mennyi disponibilisere van a' statusnak. L ó n y a y G. Hogy a' statusadósságnak alapja legyen, természetes: de nem tartja tanácsosnak kimondani, hogy az 5 petül vett jövedelemnek megfelelő tőke fizettségé viszszakármentesítésül, mert szerinte a' kamat a' törlesztés rendjétől függ. Ó t a' szerkezet kielégíti. B e r n á t h Zs. A' bíróság számára cynosurál ki kell világosan tenni az 5ös kamatot. B ó n i s. Miután az urbériség megszüntetése által károsodottakon az adósság nem exequálható, azt hiszi, hogy a' mikénti kármentesítést jövő országgyűlésre lehetne halasztani. K o s s u t h. Ha mindenki ollybizodalommal viseltetnék az új institutio iránt, mint Szabolcs érdemes követe, szívesen járulna javaslatához. De másként áll a' dolog, mert csak kimondja, mivel szerinte a' statustitkok többé nem a' cabinetekben, hanem nyilvánosan oldatnak meg, miként sokan nem elégedvén meg a' kármentesítés módjának elhalasztásával, mindent el akarnak követni, hogy az új kormány ne consolidálhassa magát. Szóló pedig ismételve kimondja, hogy a' körülmények fejleményeinél fogva, ki ez ország haladását akadályozni tovább is merné, azt e' nemzet eltiporná. (Hangos „ugy van“ rivalg meg minden föl). Nehogy tehát tulhajtás vagy makacs ellenszegülés miatt véres mozgalmak idéztessenek elő, a' bizodalmatlanságra minden okot elhárítani szándékozik, és megjegyzi, hogy a' haladás akadályozásának követkevényeül senki ne remélje a' régi állapot visszaidézését: az eszméket álgyuval megölni nem lehet, sem pedig a' trónt szuronyokkal nem támogathatni a' jelen mozgalmak után. Az urbéri veszteség kármentesítésére nézve elég bizodalom lenne a' nemzet becsületszava, melynek beváltásától függeszti föl a' miniszterium is állását: azonban a' kétkedők megnyugtatasaul megkísérti, hogy constitutionalis garantiák mellett mindenki bizodalmat megnyerhessék az új institutiók. Ennélfogva hajlandó lekötöni a' kamarai javakat hypothecaul, mely hogy elég a' letisztázásra, onnan kiűnik, miszerint a' rossz kezelés mellett 3 pctnyire számítva a' jövedelmet, 100 millióra rug a' kamarai jószágok értéke. Attól sem idegen, ha fólhatalmazza a' miniszteriumot, hogy e' javakra vagy adósságokat vegyen föl, vagy pedig szükségesnek látván részletenként végképen is eladja azokat. Ezzel a' realis mozgalmakra minden ürügyöt elhárítva vél tenni: és ha még e' mellett is idézne valaki elő zavarokat, ám vessen számot magával, mert ismétli: e' nemzet eltiporja azt. (Helyeslés minden oldalról). Némely e' javaslatokat helyeslő nyilatkozat után B ó n i s emelt szót, elmondván, miszerint az igazságsólt szemponyjából szólalt föl előbb, mert azt hívé, hogy a' rend fentartását minden igaz magyar szívén viseli, most azonban hogy ha a' pesti projectum által a' nyugalom biztosítottabbnak reméltetik, az ellen kifogást nem teend. Egyébiránt ő is kijelenti, hogy ki az urbériség megszüntetéséről szóló törvénytől a' sanctiót megtagdatni törekszik, az a' dynastia ellen ingerel. Némely apróbb észrevételek után M a d a r á s z megütököztetését jelenté ki a' fölött, hogy a' kamarai javak eladhatóságáról ez országgyűlés rendelkezék, miután ennek missioja az organizálásnál nem terjedhet tovább. Elégli, hogy a' kármentesítésre hypothecaul köttessenek le a' kamarai javak: s a' miniszterium bizassék meg, hogy a' képviselők országgyűlésre adjon be tervet a' kármentesítés mikénti teljesítése végett.—Erre megjegyzi, hogy mely országgyűlés a' nemzet millióit szabadokká tevő, független magyar miniszteriumot alkotott, a' kamarai javak eladására is bírhat hatalommal; a' közvélemény e' lépéséért nem kárhoztathatja, mert ha ő felsége akará, donálhatta volna ingyen is akárcinek, sőt a' t. vény szerint erre köteleztetett is, tehát ha e' köteletség teljesítetik kamarai javak nem is léteznének. És ha két héttel ezelőtt a' bécsi absolutistica burocratia rendelkezhetett fölöttük, mennyivel inkább ez országgyűlés, mely annak jármái alól fölszabadítá a' hazát? Szentkirályi pedig hivatkozott azon örök közvéleményre, mely a' historióban nyilatkozik, mely bizonynyal igazságosan itéli

meg a' szükségelt lépést is, s elfogadja mentésül azt, hogy a' sikerreményében folyamodtanak e' módhoz, el azt, hogy egy nagy és örök elv kimondása után annak létesítésére eszközöl keressenek, s hamarjában a' kamarai javak eladásánál egyebet nem találhattak. E' lelkes nyilatkozat örömmel fogadtatván, az országgyűlés jelen lépése helyeseltetett a' helybeli közvélemény által.

Ezután B a b a r c z y azon községekre, melyek már megváltották magukat, de a' váltságot egészen le még nem fizették, különös rendelkezést kíván: és pedig 1) hogy az eddigi fizetések megtörténtek tekintetvén, reájok a' törvény viszszahatólag ne rendelkezék; 2) a' még hátra levő fizetést a' status teljesítse; 3) új evaluatió szükségtelen levén, — az egyezség tekintessék kármentesítési alapul. —

K o s s u t h. Az elvek ellen kifogása nincs: de most specialitásokba ereszkedni nincs idő. Egyébiránt pedig később megjegyzi, miként ha egyezség mondatik a' kármentesítés basisaul ki, úgy a' status kifosztására tág kapu nyílik, mert könnyen összeszűrhetnék a' levét a' földesur és jobbágy a' zsákmány megosztása fejében. — Indítványozó ugyanezt viszonyainban lehetlennek állítá, miután az egyezségkénél tisztí ügyész, törvényes bizonyosság van jelen, a' szerződést átnézi a' megye, helytartótanács. Továbbra is sürgető tehát indítványa elfogadtatását, mert megyéjében, vagy 30—40 ezer ember csak ez által nyugtattatik meg. Osztozotte' véleményben Tomcsányi Békés megye követe is: a' többség azonban részletekbe bocsátkozni nem akarván, a' szerkezethez ragaszkodott. — És így az egész törvényjavaslat az első indítványok beleszövéssel — elfogadtatott.

Olvasa ezután S o m s i c s az ósiség megszüntetését illető általa készített törvényjavaslatot. Többben a' javaslatot igen részletes és bonyodalmasnak tartván vitatásába sem ereszkedtek, egyszerűen a' utipossidit elve mellett nyilatkozá. Az ósiséget föntartani csupán Sáros követe Márjássy akará. A' viták alatt lépett be B a t t h y á n y i Lajos miniszterelnök, jelentvén, miszerint a' körülmények sürgétőségének is engedve, a' miniszteriumot megalakítá, s névsorát — remélvén ő felsége helybenhagyását — ezuttal közli, mert kettő Pestre vél küldendőknek, — az ottan uralkodó nyugtalanságok lecsillapítása végett. — A' miniszterium tagjait már közöltük. E' hiradás roppant tetszészajjal és éljenzésekkel fogadtatott, annyira, hogy S o m s i c s maga örömben fölkiáltá, „most már nem bánja ha kimondják is az utipossiditist.“ — S z e c h e n y i a' szünni alig akaró éljenzést, tapsvihar után szinte az ósiség ellen nyilatkozott, mint mellyre; legnagyobb ellensége volt; eddig csak azért pártolá, mert hívé, hogy a' magyar fajt csak ez védelmezheti meg; most azonban, ha hűsége a' szabadsághoz fön nem tartja a' magyart, az ósiség sem menti meg: azért ő, bár, e' táblánál legtöbbet vesztend, az uti possiditist mondja ki. Ezután eloszlott az ülés.

Az nap délutáni 3 órakor a' felelős miniszteriumi törvényezikre kelt főrendi válaszüzenet vétetett föl. — Előbb azonban K o s s u t h nyilvánítá, miszerint követté választásakor küldőjének esküt tön hogy kormányi hivatalt vállalni nem fog soha; kétségtelenül más körülményekben élt akkor, mindazáltal, még küldőjöt engedelmet nem nyer, miniszternek nem tekinté magát: mire S z e n t k i r á l y i megjegyzi, miként becsüli követtársa jelen nyilatkozatát, de scrupulusának helye nincs, mivel ő most nem is hivatalnok, hanem kormány; esküvék arra, hogy szekeres ló nem leend, de nem esküvék arra, hogy kocsi sem teend. K o s s u t h mind a' mellett küldőji engedelme megérkezéig csak egyszerű követül kívánja tekintetni magát. — (folyt.)

KÜLFÖLD.

POROSZORSZÁG. Berlinből mart. 19ről írják: „Mart. 18ka rejtélydos korszakot képezend Porosz- . Németország s' egész világra nézve. Tegnapi d. 2—3 közt a' király a' vár erkélyen állott, szólván a' néphez, sajtószabadságot s' az országgyűlés april 2ára összehívását hirdetvén, s a' nép ö-

römköltásokkal tölté el a' tért, ekkor néhány puská sül el hirtelen a' nép tömegre, s az alig támadott öröm gyász- és boszszuérzessé változott. Igaz, mart. 13ka óta történtek napokint villongások a' nép és katonaság közt. Számos katonatiszt a' megtámadókat csak aljas, lelövendő söpredéknek nevezte, pedig több volt a' dologban. Azonban híre terjedt, hogy a' király engedni akar s' az ingerültség csilapulni látszék. Ekkor történt a' fenemlített baleset, hasonlólag a' párizsi félreértéshez. A' történt lövésre a' nép „árulást“ kiáltozva, részint dühösen rohant a' katonaságra; részint a' legközelebb utazákon elfutamlott s' védelemre kiáltá özsze polgártársait. Két óra alatt az egész város irtózatot képet mutatott. Valamennyi utca torlaszok által el volt szaggatva s' mindenik mögött boszszut lehelő néptömeg. Borzasztó esend uralkodéka városban 1—2 óranegyedig. „Testvérek! élet, vagy halál“ e' kiáltások valának ittott hallhatók. Mások a' torlaszokra hágtak s' a' néphez szólottak. Csak egy eszköz volt ekkor még az iszonyatos özszeütöközés elkerülésére t. i. az özszes katonaságnak viszszavonulása, az idegenek azonnal a' városból kitakarodása, a' hazinak laktanyáikba viszszatérése. Ezen föltételepen a' nép bizalmát bíró polgárok által a' király elibe vala kívánatul vitetendő. Három polgár küldeték e' jelentéssel a' várba s' mintegy fél uton lehetek, midőn löszerröpögés rázta meg a' léget, már késő volt minden. A' királyutczában özsze csapatott a' nép a' katonákkal. Egy polgári lövészostály s' a' tanulók, kik azonnal fölgyverkeztek, puskalövéseket váltottak a' katonasággal, míg csakhamar álgyulövések következtek s' az alkudozás lehetlenné vált. Azóta a' város egy irtózatot csatamezővé lön. Minden részén, főleg a' középpontban a' várnál elbőszült s' borzasztó küzdés fejlett ki, mely még iszonyatosb volt, midőn a' hold a' háztetőken felül emelkedve, halvány világot vetett a' küzdőkre. Legmakacsabbul folyt a' csata Fridrichstadtban s' az ugynevezett széles utcában. Ez utóbiban esti 7 óratól egész éjfélen tulig felváltott gyalogzászlóaljok és pattantyúság nyomult előre, az utca végén felállított torlasz elfoglalására. Ez azonban a' nép hihetetlen kitartóssággal védelmezé. A' polgárok enni s' innivalót és löszert hoztak folyton a' küzdőknek. Végre a' borzalomteljes éjre halvány reggel szürkült. A' lankadság fegyverszünetet idézett elő, a' közlekedés viszszállott az utcákon némileg s' a' holttemeken megismerheté mindenik fél saját bajnokit. Mindent elkövettek, hogy a' királyt a' katonaság viszszavonulására bírják. Végre 11 órakor elhatározta magát a' király népe kívánsága teljesítésére. Az özszes hadseregnek oda kellett a' csatát hagyni, az idegen katonáknak pedig még a' várost is. Polgároktól kísért katonatisztek lóháton hirdették a' békét. A' holttesteket a' nép a' városon szertehordván, utóljára a' kir. várba vitte, hadd lássa őket a' király! Most azonban egymást érte az engedély, főleg a' polgárok fölgyverezése s' új miniszterium. Már délután polgárörsegek vonultak a' királyi várba szolgálatul, a' várbán, főörhelyen, s' kir. hgek palotája előtt polgárok örködtek, s' a' városban is ók cirzáltak órségül. A' korona makacs tanácsadóji feleljenek érte, — hogy az absolutismus ajtaján végső becsapása előtt, karddal kezökben ástak gödröt a' király és nép között, melyet egészen kiegyenlítani nem egyhamar lesz hatalmában az uralkodónak. És íme! újabb hírek szerint, a' fegyverszünet 20án ismét felbontatott, a' király állítólag futamlás közben agyonlövetett 'stb. e' hir azonban nem bizonyult be. Boroszlóban mart. 16kán ismételve minden további alkalom s' ok nélkül, a' vasaskatonák egy csapat polgárságra törtek s' többet megsebesítettek. Az ingerültség nagy volt. Metternich hgnó mart. 15kén érkezett Boroszlóba. Kömgsbergben mart. 14én este a' nép a' rendőrségi épületet megtámadván, földig lerombolta. Az ingerültség szinte nagy volt a' városban s' még komolyabb jelenetekről leheté tartani.

V e l e n c z e b e n kikiáltott a' respublica s' ideiglenes kormány vette által szerződésnél fogva az egész rendes katonaság kitakarodtával az igazgatást. Dunavízállás: Budán, mart. 28kán: 8' 3" 4" az 0 fölött.

E R T E S Í T Ó.

1848.

39ik szám.

Az első cs. kir. szab. dunagőzhajózási társaság.

T. cz. részvényeseinek f. eszt. közgyűlése szerdán 1848ki april 12kén délelőtti 9 órakor Bécsben (unter den Tuchlauben. 558ik sz. alatt) a' zemegylet teremében, cs. kir. udvari biztos ur jelenlétében fog tartatni.

Szavazati képességgel bíró t. cz. részvényes urak az e' gyűléseire belépti jegyet valamint a' tárgyalandó ügyek programját s' nyomtatásban megjelent bilantot az odartartozó s' 1847d. évről szóló számadásokkal együtt, april 4ről kezdve a' gőzhajózási irodából (Bauernmarkt 582. sz.) méltóztassanak elvitetni.

A' szavazatképesség és annak gyakorlása irán az illetők a' társaság szabályainak 18 és 19d. §§aira, és az 1846d. évi martius 20án tartott közgyűlés határozatára utasítottak, melyet utóbbiak következtében az 1847. évből kibocsátott részvények tulajdonosai a' társaság nyereségében, ak következtében csak 1848ki mart. 1ső napjától kezdve részesülnek s' ehhez képest a' most özszevívott közgyűlésben mely az 1847d. év eredvényei fölött tanácskoznak, a' bármikép kiütemdőt föltöleg osztalék meghatározására nézve szavazattal még nem bírandnak.

A' részvények letétele a' szavazatképes részvényes urak részéről a' szelvényvek melléklése nélkül történik. — Bécs mart. 21én 1848.

Az első cs. kir. szab. dunagőzhajózási társaság igazgatósága. 1—3

Hirdetvény.

A' nagyméltóságú magyar kincstári mtészszérül a' Vágdunai töltések tektes nemes Komárom vármegye határozata és elfogadott tervszerrinti küigazítására, felsőbb helybenhagyás nyil-

ványos kikötése mellett, jövő april hónap 11dik napján délelőtti 10 órára Bálvány-szakalosi pusztában tartandó árlejtés, midőn a' szerződési föltételek előadandók, addig is pedig a' gutai tisztisgnél láthatók lesznek, ezennel hirdette-

Árverési hirdetvény.

A' nagyméltóságú magyar kir. udv. kamara jóváhagyásából közhírre tétetik, miszerint 1848. eszt. majus 8kán (nyolczadikán) Miskolczon a' kir. kor. uradalmi kormányzói I-kban tartandó árverés utján következő haszonvételek fognak bérbe adatni, jelesül:

- 1) a' sajó-petri koresma és mészárszék;
- 2) a' mező-kövesdi kissebb koresmák 1848. eszt. november 1ső napjától számítandó 6 esztendőre;
- 3) a' diósgyőri kissebb koresmák;
- 4) a' felső-győri kissebb koresmák 1848. eszt. november 1ső napjától számítandó 3 eszt.

5) a' parasznai koresma;

6) a' miskolci serházban gyakorlandó ser és pályinka-mérés;

7) a' miskolci nagy serház;

8) a' mező-keresztesi pályinkaház és koresma;

9) a' diósgyőri fürdőház; végre

10) Csaba helységben létező 17 hold kurekora-földek 1848. eszt. november 1ső napjától számítandó 6 esztendőre.

Az árverésben részt venni kívánók szükséges bánatpénzzel s' kellő biztosítékkal elegendőleg ellátva hivatalosak; kik az árverési föltételeket a' diósgyőri kormányzói irodában eleve is megtekinthetik.

2—3